

- розвивати комунікативну культуру та навички спілкування;
- проводити спеціальні тренінги для підвищення згуртованості колективу та виробітку навичок праці у команді.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Парыгин Б.Д. Социальная психология. Проблемы методологии, истории и теории. [Текст] / Б.Д. Парыгин – СПб.: ИГУП. – 2009. – 592 с.

2. Шакуров Р.Х. Мир человеческих отношений и образование [Текст] / Р.Х. Шакуров. – Казань: КГТУ. – 2006. – 339 с.

3. Фетискин Н.П. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп [Текст] / Н.П. Фетискин. – М: Институт психотерапии. – 2002. – 215 с.

4. Жданов О.И. Социально-психологический климат в коллективе [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.elitarium.ru/2007/11/14/klimat_v_kollektive.html

5. Гоулман Д. Эмоциональное лидерство. Искусство управления людьми на основе эмоционального интеллекта [Текст] / Д. Гоулман. – М.: Альпина. – 2010. – 302 с.

6. Волкова Н. П. Соціально-психологічний клімат у педагогічному колективі [Текст] / Н. П. Волкова. – К.: Академія. – 2001. – 460 с.

7. Щёкин Г. В. Психология работы с людьми: Советы руководителю. [Текст] / Н. Н. Обозов, Г. В. Щёкин – К.: МАУП. – 2007. – 591 с.

8. Андреева Г.М. Социальная психология [Текст] / Г.М.Андреева. – М.: МГУ. – 2005. – 414 с.

9. Молочко М. Ф. Формування соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі [Текст] / М. Ф. Молочко // Рідна школа. – К.: 2004. – № 4. – С. 52-53.

Аннотация. В статье приведены важнейшие, субъективные и объективные признаки социально-психологического климата коллектива. Проанализированы основные факторы формирования макро- и микросреды социально-психологического климата и его внешние проявления, представлена диагностика социально-психологического климата коллектива.

Ключевые слова: социально-психологический климат, макросреда, микросреда, диагностика социально-психологического климата.

Summary. The article decides the top, subjective and objective evidence of socio-psychological climate group. Analyses the main factors of macro and micro socio-psychological climate and its external manifestations, diagnosis provided socio-psychological climate team.

Keywords: socio-psychological climate, macro, micro, diagnosis socio-psychological climate.

Рецензент д.е.н., професор ДЕТУТ Бакаев Л.О.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Сухорукова Т.Г.

УДК 332.8

СОЦІАЛЬНА СФЕРА І СОЦІАЛЬНИЙ КОМПЛЕКС В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНУ

Пакуліна А.А., к.е.н, доцент (УкрДАЗТ)

У статті виявлені чинники, які найсуттєвіше впливають на формування регіональної соціальної політики. Проведений комплексний розгляд структури соціальної політики на основі декількох принципово відмінних підходів, але в той же час, що досить тісно переплітаються. Доведена доцільність використання авторського поняття «соціального комплексу» при визначенні напрямів підвищення результативності соціальної політики регіону.

Ключові слова: соціальна сфера, соціальний комплекс, соціальна політика, регіон, ефективність, результативність.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими та практичними завданнями. Сучасні господарюючі суб'єкти соціальної сфери є складними організаціями, успіх діяльності в яких залежить від зусиль усіх працівників, спрямованих на досягнення спільної мети [2, с. 18]. Управління сталим розвитком господарюючих суб'єктів соціальної сфери диктує необхідність як кількісного, так і якісного формування їх інфраструктури, що включає не лише основу становлення ринку соціальних послуг, його інерційно-послідовний розвиток, але розвиток і розширення діяльності підприємницьких організаційно-правових структур у складі установ

соціальної сфери. Визначальний вплив на ефективність соціальної політики регіону робить правильне визначення об'єкту управління і регулювання, раціональне використання обмежених ресурсів території, адресність інвестицій. Цим визначається актуальність проведеного дослідження, присвяченого важливим методологічним аспектам використання понять «соціальна сфера» і «соціальний комплекс» при визначенні напрямів підвищення результативності соціальної політики регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, на які спирається автор з посиланням на джерела.

Проблеми соціального розвитку знайшли відображення в наукових працях багатьох провідних українських учених. Однак аналіз наявних досліджень свідчить, що у більшості з них немає комплексного бачення концептуальної моделі державного регулювання розвитку соціальної сфери. Без цього неможливе обґрунтування адекватної до умов нашої держави стратегії сталого соціального розвитку [3, с. 54].

Виділення не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Стаття присвячена обґрунтуванню авторського трактування наукового терміну «соціальний комплекс регіону» у зв'язку з набуттям чинності затвердженого Держспоживстандартом (наказ від 11 жовтня 2010 р. № 457 із змінами від 29 листопада 2010 року № 530) національного класифікатора України ДК 009:2010 «Класифікація видів економічної діяльності» (КВЕД)

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Цілями проведеного дослідження є: (1) виявлені чинники, які найсуттєвіше впливають на формування регіональної соціальної політики; (2) комплексний розгляд структури соціальної політики на основі декількох принципово відмінних підходів, але в той же час, що досить тісно переплітаються; (3) обґрунтувати доцільність використання авторського поняття «соціальний комплекс» при визначенні напрямів підвищення результативності соціальної політики регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Соціальна політика як форма реалізації певних соціально-економічних і соціально-політичних установок держави і інших суб'єктів соціальної діяльності має декілька рівнів управління, першим з яких є національний. Роль і місце національного рівня значною мірою залежать від тієї моделі соціальної політики, яка вибрана державою. Аналіз вітчизняного і зарубіжного досвіду показав, що серед моделей соціальної політики існують такі, де національний рівень і є засадничим [4, с. 43].

При здійсненні соціальної політики важливо, яким чином вона може бути реалізована на рівні регіону. Також існує власне уявлення регіональної влади про напрями розвитку соціальної сфери території. Тому є ряд концептуальних конфліктів в соціальній сфері, які пов'язані з реалізацією або розбіжністю інтересів, відмінністю цілей і завдань соціальної політики на загальнодержавному і регіональному рівнях.

Нами виявлені чинники, які найсуттєвіше впливають на формування регіональної соціальної політики:

- соціально-політичні чинники розвитку території;
- місцеві умови, які істотно відрізняються в різних регіонах України;
- ресурси, які можуть бути виділені на рішення соціальних проблем;

– потенціал цієї території, який може бути перерозподілений на користь організації соціальної сфери.

Впродовж останніх п'яти років з'явився новий об'єкт регіональної соціальної політики України - муніципальні органи влади, які на сьогодні не повною мірою вписуються в соціальну політику, що проводиться як національним центром, так і регіонами, тому що доки чітко не визначено їх місце, джерела фінансування, зони їх відповідальності, юридичні аспекти і так далі

Комплексний розгляд структури соціальної політики по рівнях можливо на основі декількох принципово відмінних підходів, але в той же час, що досить тісно переплітаються.

Перший з них - це територіальний підхід до соціальної політики. У рамках цього підходу доцільно виділити такі рівні соціальної політики як національний (чи макрорівень), регіональний (чи мезорівень), рівень муніципальних утворень і четвертий - рівень територіальних співтовариств.

Самостійне значення має галузевий підхід, що ґрунтується на провідній ролі окремих міністерств і відомств, що курирують ті або інші галузі соціальної сфери. Галузевий підхід тісно взаємозв'язаний з системою фінансових взаємин між окремими суб'єктами соціальної політики, оскільки в його рамках здійснюється вироблення концепції розвитку підприємств тієї або іншої галузі, що знаходяться в прямому або непрямому управлінні цього міністерства.

Третій підхід до соціальної політики - демографічний. За своєю суттю він близький до сферного підходу, тому що він передбачає аналіз проблем не у рамках окремої галузі або території, а за принципом проблем, що стоять перед окремими соціально-демографічними групами населення. Такими групами можуть бути: діти, пенсіонери, працездатне населення, мігранти і національні меншини, а також інші соціально-демографічні групи, рішення проблем яких неможливе ні у рамках одного, окремо взятого міністерства, ні у рамках окремої території.

Близькість сферного і демографічного підходів полягає в тому, що цілі, які стоять перед ними, і завдання вирішуються на основі програмно-цільових методів управління. Суть цих програм полягає в тому, що вони виходять за межі однієї галузі або території, оскільки в кожній території можуть бути розроблені свої комплексні соціальні програми, але в цілому по країні вони безумовно повинні утворювати єдину комплексну систему.

Таким чином, соціально-демографічний підхід дає і галузям, і територіям додатковий імпульс до того, щоб налагоджувати тісніші взаємовідношення як з суміжними галузями соціальної сфери, так і галузями, що знаходиться за її межами.

Четвертий підхід, який безумовно посилюватиметься внаслідок своєї комплексності і

міжгалузевого характеру, - це сферний підхід. Він виражається в тому, що ключові громадські соціальні проблеми вирішуються у рамках не однієї галузі, а групи галузей і інших сфер діяльності, що примикають до них. [1, с. 95-97].

Наприклад, проблеми здоров'я населення, культури, міжнаціональних стосунків і так далі не є прерогатива однієї профільної галузі. Проблема освіти вирішується у рамках діяльності різних міністерств і відомств, як пов'язаних безпосередньо з цією сферою, так і побічних. Те ж саме торкатиметься будь-якої іншої галузі - охорони здоров'я, культури, соціального забезпечення; увесь час взаємодіятимуть дуже різні міністерства і відомства.

Виділяючи точку зору на визначення соціальної сфери як на «... сукупність галузей, програм і заходів, спрямованих на досягнення соціальних цілей і результатів, покликаних підвищити суспільний добробут і поліпшити якість життя населення» [1, с. 96], слід зазначити, що важливим для практичної роботи є не лише виділення конкретних галузей і груп галузей, що відносяться до соціальної сфери, але і багатогранних соціальних стосунків, які виникають, з одного боку, між окремими галузями, а також між об'єктами соціальної сфери і споживачами їх послуг.

Регіон, як найбільш наближений до соціальних реалій цієї території, стає, ключовим рівнем реалізації завдань соціальної політики по кожному з виділених чотирьох підходів.

Територіально-галузевий підхід, який був поширений в управлінні соціальною сферою до початку 1990-х рр., так само як і в інших галузях народного господарства, і у багатьох своїх проявах що зберігся до теперішнього часу, повинен в сьогоднішніх умовах приймати інші форми. Новизна цих форм полягає в тому, що такі управлінські функції, як прогнозування, планування, фінансування значною мірою взаємозв'язані і замикаються на необхідності адекватного по масштабах інвестування, у тому числі із-за стану і проблем соціальної сфери, багаторічного недофінансування.

У умовах, що склалися, на рівні регіону в цілях підвищення ефективності використання ресурсів, адресності інвестицій доцільно в якості об'єкту управління використовувати соціальний комплекс регіону [5, с. 482]. А в основу його визначення доцільно закласти не галузі, а види економічної діяльності. Тим паче, що затверджений Держспоживстандартом (наказ від 11 жовтня 2010 р. № 457 із змінами від 29 листопада 2010 року № 530) національний класифікатор України ДК 009:2010 «Класифікація видів економічної діяльності» (КВЕД) повністю відповідає європейській Класифікації видів економічної діяльності (НАСЕ, rev.2) і набув чинності з 01 січня 2012 року. З цього моменту розроблення державної статистичної інформації здійснюватиметься органами державної статистики

за новою КВЕД. З огляду на те, що КВЕД використовується для представлення та аналізу статистичної, фінансової, митної, податкової, банківської та іншої економічної інформації, період з 01.01.2011 до 31.12.2012 є періодом проведення заходів щодо переходу органів державної статистики та інших органів державної влади, які є користувачами Класифікації, на нову КВЕД (ДК 009:2010).

Соціальний комплекс регіону, на нашу думку, являє собою сукупність видів економічної діяльності, спрямованих на задоволення потреб населення, а саме: системи освіти й охорони здоров'я, культури, житлово-комунального господарства (ЖКТ), транспортного обслуговування населення, торгівлі й ресторанного господарства, туризму і рекреаційної діяльності, інші види економічної діяльності, які спрямовані на соціальний захист населення (страхування, пенсійне забезпечення та ін.).

Соціальний комплекс регіону характеризується спільністю територіального розміщення, тісним взаємозв'язком його складових, залежністю від інтеграційних процесів. Недостатній рівень одного або кількох видів економічної діяльності може призвести до уповільнення розвитку соціального комплексу в цілому або його руйнування [6, с. 153].

Висновки даного дослідження і перспективи подальших робіт у цьому напрямку. Соціальний комплекс регіону - це сукупність видів економічної діяльності, спрямованих на задоволення потреб населення. Доцільно використовувати це поняття при визначенні напрямів підвищення результативності соціальної політики регіону для правильного визначення об'єкту управління і регулювання, раціонального використання обмежених ресурсів території, забезпечення адресності інвестицій.

Для досягнення основних цілей програми розвитку соціального комплексу регіону необхідно забезпечити рішення наступних основних блоків завдань: створення в соціальному комплексі регіону ефективної ринкової інфраструктури; розвиток конкуренції, створення служб правової підтримки і захисту економічної діяльності соціального комплексу; забезпечення режиму найбільшого сприяння для розвитку видів діяльності соціального комплексу; створення системи адаптації широкого кола населення до ринкових стосунків, навчання і підготовка кадрів для підприємництва в соціальному комплексі; розширення підприємництва за рахунок роздержавлення і приватизації власності місцевих органів влади, об'єктів соціальної інфраструктури; прискорення реалізації земельної реформи, сприяння розвитку підприємництва в соціальному комплексі сільської місцевості регіону; формування в регіоні організаційно-економічного механізму ефективної взаємодії і державного регулювання і інших умов розвитку видів діяльності соціального комплексу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1 Гриненко А. М. Соціальна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / А. М. Гриненко. – К.: КНЕУ, 2003. – 309 с.
- 2 Куденко В. І. Соціальний вектор економічного розвитку / В.І. Куденко. – К.: Наукова думка, 2010. – 735 с.
- 3 Пакуліна А.А. Зарубіжний досвід ефективного функціонування соціальної сфери в найбільш розвинених країнах світу / А.А. Пакуліна, О.О. Толпчій // Матеріали за 7-а міжнародна научна практична конференція, «Новината за напреднали наука», - 2011 (17-25-ти май, 2011 на ікономики). Том 12. Ікономики. – Софія. «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2011. – С. 54-56.
- 4 Пакуліна А.А. Національна модель формування регіональної соціальної економіки та політики / А.А.

Пакуліна, С.Л. Пакулін // Матеріали за 5-а міжнародна научна практична конференція, «Край на научного развитие», – 2010 (17-25 януари 2010 год). – Том 8. Ікономики. Софія. – «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2010. – С. 42-44.

5 Пакуліна А.А. Розвиток матеріально-технічної бази соціальної сфери регіону / А.А. Пакуліна, С.Л. Пакулін // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. Випуск 248: В 6 т. – Том III. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. – С. 482-486.

6 Пакуліна А.А. Соціальна орієнтація економіки і розвиток соціальної сфери / А.А. Пакуліна, О.О. Толпчій // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. Випуск 260: В 6 т. – Том I. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2010. – С. 150-154.

Аннотація. В статье выявлены факторы, которые наиболее существенно влияют на формирование региональной социальной политики. Проведено комплексное рассмотрение структуры социальной политики на основе нескольких принципиально отличных, но в то же время достаточно тесно переплетающихся подходов. Доказана целесообразность использования авторского понятия «социальный комплекс» при определении направлений повышения результативности социальной политики региона.

Ключевые слова: социальная сфера, социальный комплекс, социальная политика, регион, эффективность, результативность.

Summary. The factors which most substantially influence the forming of regional social policy have been exposed in the article. Complex consideration of social policy structure has been conducted on the basis of several principally different, but at the same time sufficiently closely connected approaches. The expedience to use the author's concept «Social complex» has been well-proven at determination of the directions of increasing the effectiveness of social policy of the region.

Keywords: social sphere, social complex, social policy, region, efficiency, effectiveness.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Кірдіна О.Г.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Єлагін Ю.В.*

УДК 331:316.33

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ РОЗРОБКИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У МЕНЕДЖМЕНТІ ОСВІТИ

*Фінагіна О.В., д.е.н., професор,
Гузь Л.А., ст. викладач (ДІЗТ)*

У статті розглянуто теоретичні питання сутності соціальних технологій, наведено алгоритм процесу їх розробки та класифікацію. Також розглянуті стратегічні та локальні соціальні технології та їх вплив на соціальний об'єкт.

Ключові слова: соціальні технології, управлінські технології, інформаційні системи, менеджмент освіти, технологізація, соціальні інновації.

Постановка проблеми. Економічна криза в Україні виявила недоліки в роботі керівників усіх рівнів та сфер діяльності. В умовах стабільності економічної та соціальної систем вітчизняні менеджери значною мірою спиралися на наукові знання, що були отримані в освітніх закладах. Але стрімкі зміни у світовому просторі потребують новітніх знань та новітніх технологій управління. Усе частіше науковці і фахівці звертають увагу на таке поняття в менеджменті, як соціальні технології, припускаючи необхідність використання керівником кожного рівня власної управлінської стратегії та різноманітних інструментів її реалізації. Україна - молода держава, вона потребує інтенсивного, відповідного найкращим світовим стандартам

розвитку соціальної сфери.

Аналіз останніх досліджень. У сучасній науковій літературі питанням дослідження сутності соціальних технологій присвячено низку статей і монографій. Аналіз останніх публікацій дає підстави визначати соціальні технології з різних точок зору, як соціоінженерний підхід до перетворення соціального простору. Основу вивчення цього наукового феномена заклала болгарська школа соціології і теорії управління - М. Марков [7], Н. Стефанов, [9]. Дослідження продовжили В.Г. Афанасьєв [2], Е.А. Вершинський, Р. Л. Сатановський [3], Т.А. Дейкван [4], В.Н. Иванов, Р.В. [5], Р.В. Мартанус [8], В.І. Курбатов та О.В. Курбатова [6] та ін. Також має місце точка зору на соціальні